

A l'Aula de Lletres de Barcelona se senten preguntes com ara: "S'ha entès que hi ha sodomització?" Les fan els alumnes més avançats de "Formació en l'escriptura de novel·la". Aquest curs, s'enllesteixen les primeres novel·les redactades a l'escola.

"S'ha entès que hi ha sodomització?"

Jordi Garriga té un problema. No sap si en Genís tornarà al bar del pare, amb qui s'havia barallat, i en conseqüència deixarà de passar el dia al llit somniant. De moment, en Genís, que viu en un pis amb unes noies, accepta d'anar a casa la diada de Nadal, el pare el rep amb els braços oberts, i el dinar i el sopar transcorren de forma placidíssima. Tampoc no li acaba d'agradar la sorpresa, que el pare, que havia tractat amb duresa en Genís, hagi canviat sense justificació clara.

El dimecres, 8 de maig, a un quart de vuit del vespre, Jordi Garriga s'ha adonat del problema a la saleta 3 de l'espaiosa, moderna i acollidora Escola de les Arts Escrites, Aula de Lletres, situada al tram del carrer de vianants i enjardinat d'Enric Granados de l'Eixample barceloní que hi ha just darrere l'edifici central de la Universitat de Barcelona. L'han ajudat a copsar-lo el professor de "Formació en l'escriptura de la novel·la", Jaume Cabré, i l'únic, avui, company de grup, Xavier Àvila, perquè els alumnes també opinen sobre els treballs dels altres i poden donar-hi consells.

El problema s'ha plantejat en el capítol setè de la novel·la, que va començar a preparar el curs anterior i que tindrà temps d'enllestir durant tot el curs següent, a canvi de pagar 300.000 pessetes l'any. L'àrea creativa de la novel·la es basa a fer, ben aviat, una novel·la, i a treballar sobre el material redactat.

"Vejam, diu el professor Cabré, tu vols que torni al bar?" "No ho

sé. No en tinc ni idea", respon. "Però hauries de prendre una decisió", li aconsella el professor. "Ara no n'estic segur", insisteix.

Continua el professor: "Torna al bar, collonut. No hi torna, collonut. Tot és possible en una novel·la. Però, si no hi torna, tindrà un altre problema, i és que no tindrà peles". La tossuderia del professor el fa decidir: "Ara mateix segur que no torna al bar. Se-

Aquest curs es redacten les primeres novel·les creades sota el mestratge i els consells dels professors d'Aula de Lletres.

gur". D'acord, fa el professor, però aleshores la cosa és més greu que no crèiem, perquè el dinar no ens presentava, doncs, cap sorpresa". L'autor comenta: "La intenció sí que era de sorprendre. La sorpresa, creia, era que no s'havia produït cap conflicte durant el dinar. No sé, no n'acabo d'estar convençut, del dinar".

La novel·la de Jordi Garriga és iniciàtica i els problemes que planteja són de caire argumental, amb abús de descripcions paisatgístiques i una tendència a parlar sovint

de l'interior del personatge, "mentre tots estan immòbils".

En paraules de l'autor, "tracta d'un noi que comença a descobrir el món, dels seus problemes sentimentals i professionals". Nascut a Barcelona fa vint-i-cinc anys, Jordi Garriga és llicenciat en ciències de la comunicació i "trampeja diverses coses" de feina, ens diu.

Descripcions boniques. A més de l'argument, té, li diu el professor, un altre problema a resoldre: comença tots els capítols amb llargues descripcions, "però tan sols són boniques, perquè si és una cosa extemporània, no aporta cap valor al conjunt de la novel·la". Comprovem la bellesa del capítol que avui ha protagonitzat la primera de les dues hores de classe setmanal. La primera frase: "El fred entelava els vidres del cotxe, i aquella nit dolorosa i estranya que continuava rodant-li pel cap com un escarabat gratant-li els plecs del cervell, li entelava les cabòries".

Després dels dubtes que el capítol ha plantejat a professor i company, Jordi Garriga té el seu a formular. "En l'escena del llit, figura que hi ha una sodomització. S'ha entès?", pregunta. "Nooo!", exclamen alhora professor i company. "Pensava que quedava explicat. Per això no s'entenia tota la resta. El problema és que no hi ha l'Anna Noel i em falta el punt de vista femení". "Bé, li podem trucar a Alemanya", suggereix el professor. "No cal", respon. Anna Noel és la tercera alumna del grup, absent aquests dies de Barcelona.

Lali Ribera té un problema semblant. Té l'Albert encallat, *rebotat*, diu. Però no és un problema iniciàtic, sinó de parella. Una dona que ho ha tingut sempre tot de cara i ha anat claudicant fins al dia que se n'adona i no s'hi resigna. L'Albert és el marit.

L'autora té tretze anys més que Jordi Garriga, és mare de família, llicenciada en filologia catalana, professora d'institut i alumna de tercer, també, però d'un altre grup. Va confessar immediatament el problema quan el seu professor, Isidre Grau, li va preguntar: "Lali, a veure què ens explica avui?", a quarts de nou del dilluns abans, a la mateixa saleta, asseguts tots al voltant de la mateixa taula.

El problema matrimonial. No li surt cap reacció coherent i convincent al conflicte que la dona planteja a l'Albert. "No el veig muntant el ciri. Vejam. No arribo a fer-li dir res que li cogui molt".

"Tu dius que no el veus emprenyat, i jo sí", discrepa el professor. "L'important—diu el company Jordi Solsona— és l'efecte que li produeix, a ella; més que el que diu, si apuja el to de veu ja n'hi ha prou". "Es clar —hi coincideix ella—, però jo buscava que fos més potent, del tipus "és que ja està bé, nena". La idea és aquesta".

"L'Albert —opina el professor— té una ocasió d'or de fer un cop de geni". "Jo no m'hi capficaria gaire", aconsella, diplomàtic, Jordi Solsona. "És que ell sempre té guàrdia, a l'hospital. Sempre que ella té un problema, ell no hi és", es queixa l'autora. "Ella —diu el professor— pensa: em vol enviar al psiquiatre. A partir d'aquest pensament es pot desenvolupar tot el capítol". "Jo ho trobo massa fort", replica l'autora. "No, no", discrepen el professor i tots els companys, a més de Jordi Solsona, Marta Garcia i Maria Dolors Navarro.

"La reacció d'aquest senyor és ara faig tard, ja en parlarem després", continua l'autora. "Abans és la guàrdia que tu, per dir-ho d'alguna manera", confirma Jordi Solsona. "Té —continua aprofundint l'autora— la dona deprimida i no sap què fer. No sap per on agafar-

la. Més aviat ja li està bé. És que la pregunta és *què vols? Tens la casa, tens els nens. Què més vols? Per favor, nena, què fas?*" "No crec que et costi gaire de trobar una reacció lògica", l'anima Jordi Solsona. "I ella —continua l'autora— ha de dir, *no necessito cap psiquiatre, sinó fotre el camp de casa*". "O fotre tothom fora de casa", li ofereix d'alternativa Jordi Solsona.

El professor, arribat a aquest punt, opta per tancar el debat amb el consell estilístic: "Intenta d'escriure el capítol com un conte, amb

llenguatge sintètic, no amb el llenguatge ampul·lós de la novel·la, perquè refreda les situacions. Canvia el xip, si t'ajuda". L'autora encara pensa en el seu personatge: "I després preveig el paio arribant l'endemà al matí, *carinyós*, eh?" "Tens el tema clar. Tira, tira", repeteix el professor, i el debat dedicat avui a la novel·la que Lali Ribera construeix setmana a setmana, curs a curs, a l'Aula de Lletres, i que el mes vinent, segur, ens diu, enllestirà, queda finalment tancat.

Tancat per obrir el de Jordi Sol-

Els professors Jaume Cabré i Joan Rendé, amb els seus alumnes, al pati d'Aula de Lletres. Dalt, a l'esquerra, Xavier Avila i Jordi Garriga. A sota, Carles Peramo. A la dreta, Sílvia Alcàntara, i baix, Montse Cosp. (foto: Glòria Matamala)

GLÒRIA MATAMALA

L'escriptor **Jaume Cabré** coordina el tercer curs de la matèria "Formació en l'escriptura de novel·la". El seu grup és format per tres alumnes, un dels quals és absent aquests dies.

sona. Jordi Solsona presenta una novetat. El projecte anterior no rutllava i l'hi van tombar. Els seus problemes són de manca de temps: va retardat. Nascut el 58, és llicenciat en Geografia i fa dues feines, de cuiner i de llibreter.

La novetat és l'inici de la nova novel·la. El cas de dos bessons que, de petits, es feien passar un per l'altre, i poques línies després, ja de grans, l'un d'ells es mor i el viu pensa a fer-se passar pel germà. Aprovat. "Bé, tira, tira", li diu el professor. Lali Ribera també aplaudeix: "Es prepara l'agost", comenta. Creu que ha trobat un material boníssim per a passar-hi l'estiu i per això fa aquest comen-

tari, des de la sana enveja i l'elogi.

Però el professor refreda l'optimisme, la satisfacció que ha causat en el grup la nova creació: "El perill és el to de sermó, capellanesc". "No el veig. Diques on", demana l'autor. "Hi ha -aclareix el professor- un to reflexiu i planyívol. Si bé és compensat per imatges i sortides. En aquestes notes, hi veig una gamma de matisos que vull veure prosperar. Em sembla que és un to per a anar explotant".

L'esperit autocrític, molt present a l'aula, porta l'autor a fer una última consideració: "L'altre perill és que el personatge no s'identifiqui amb l'escriptor". "Tot depèn -diu el professor- de la coherència amb què dibuixis l'Andreu".

Quarts de deu. Queda temps per a comentar la novel·la de Miquel Auset, empleat de màrqueting de trenta-set anys, llicenciat en biolo-

com a hipòtesi. Tan sols és suggerit. Per això hi poso *tal vez*", diu.

L'alumne ha acabat la primera versió de la novel·la i no aclareix els dubtes que professor i alumnes tenien i tenen. El professor li ha de dir: "Ens has de dir quina és la teva teoria perquè la puguem entendre i després has de veure com la fas coherent en la novel·la. Per això et demanem que la tinguis clara i ens l'expliquis, encara que no l'apliquis igual a la novel·la". La comunicació entre alumne i la resta de la taula és clara. Creu que ha de deixar preguntes a l'aire, com creu que fan certs escriptors: "Per què surten els vampirs? Això tampoc no s'explica", es defensa, bo i confontent *per què* amb *què*.

"Però aquí hi ha d'haver -insisteix el professor- un esquema clar i tancat, has d'elaborar un tema coherent. Que cadascú s'ho llegeixi i elabori les preguntes que t'obliguin a donar-hi coherència. El projecte és complicat. No t'ho compliquis més. Em preocupa que els fills, en comptes d'aclarir-se, s'esborrin".

La companya Marta Garcia fa costat al professor: "Fa l'efecte que no tens les coses clares". Justificació de l'autor: "Que hi hagi incoherència i tot això és potser la manera com ho he plantejat".

A professor i alumnes els ha sorprès que uns personatges es tutegin quan abans es tractaven de vostè. "El que passa és que em van dir que es tractessin de tu", diu. "On? Aquí no", responen alhora el professor i la Lali. "Al curs anterior", informa.

L'experimentació. Però a més del problema de la coherència, segons el professor, "hi ha la manera com és escrita: has jugat amb experimentacions; no busquis l'experimentació que desorienta". "Ho vaig fer -es defensa- per provar com quedava i perquè vaig pensar que si tots els capítols tenien el mateix to, l'únic que passava és que passaven més coses".

Montse Cosp (Berga, 1975) forma, amb Sílvia Alcàntara (Puig-reig, 1944: escriu la història d'una dona de quaranta anys que lluita, que vol caminar amb les pròpies

Crisis de parella i d'adolescència, conflictes sexuals i de família, i també obres de ciència-ficció, són els temes escollits pels alumnes.

gia. Són els dos darrers capítols d'una novel·la de misteri, "bàsicament de ciència-ficció, també", ens diu, que va començar a escriure el curs passat. La novel·la tracta d'un llibre que infecta de forma vírica la memòria d'imatges, de "cervells secrets que intenten d'eliminar tots els bancs de dades", de perseguidors assassins que no se sabia qui eren i avui ho hem de saber, com també avui descobrirem una cosa nova sobre el llibre misteriós, que són imatges que porten en si la consciència d'un personatge i que han anat infectant moltes persones famoses...

"Com Galileu i Giordano Bruno", detalla el professor. "Això,

comes) i Carles Peramo (Barcelona, 1967: un home que es mor de sida recorda el conflicte sexual de la seva vida), el grup del professor Joan Rendé del quart i darrer curs de novel·la.

Avui, dimecres, el professor s'ocupa, a la segona hora de classe, del capítol quart de la seva novel·la. Montse Cosp estudia tercer de filologia catalana i els primers problemes que planteja el capítol són, segons el professor, estilístics i de llengua. Paraules descertes: un xicot espera sentir el violoncel amb "neguiteig"; uns pensaments acumulats "s'extirpen"; una "espècie" per una "mena". Desplaçaments metafòrics excessius: "Un exèrcit de calfreds feien maniobres sobre la meua pell". O bé escriure "estàs tremolant" per "tremoles".

I, pel que fa al contingut: del diàleg, no se'n desprèn una situació prou decidida. És un diàleg opac. En conseqüència, el professor recomana retocar el capítol. "I no el facis nou. Aprèn a reconduir el capítol. Quantes vegades has fet el capítol quart?"

Enguany Montse Cosp ha descobert, ens diu, quin és el conflicte de la novel·la. "És el d'una noia de disset anys que ha de decidir si continua amb la solitud que viu o trenca una parella, perquè surt amb un noi que festeja i ella no sap què decidir, perquè tot el seu món infantil va viure la separació dels pares amb un triangle. La seva decisió final, que ja sé, serà l'entrada a la maduresa".

L'entrada a la maduresa. L'entrada a la maduresa, la maduresa creativa, però també l'enriquiment personal: aquesta és la situació que viuen els alumnes de l'Aula de Lletres. Ho fan sota un "guiatge personalitzat" que els proporcionen "una suma important de coneixements i una ampliació de referents i punts de vista que suposa un considerable enriquiment personal", segons els objectius del programa editat. La novel·la que escriuen segur que serà millor, al final del darrer curs, que no la que portaven a dins quan van entrar per primer cop a l'escola.

I no tan sols gràcies al seguiment personalitzat, sinó gràcies al debat constant, estès més enllà de la classe. Al bar, les xerrades que sovintegen més són literàries.

"I el final aquell del taxi, què?", pregunta Carles Peramo a la noia de segon amb la qual ha dinat. "Mola molt", respon ella, sense deixar de fullejar l'aplec de contes que ha escrit en Carles pel seu compte, al marge de les classes. "M'ho he passat pipa -continua ella-. Pensava: com el resoldrà, aquest? Tots els finals dels teus contes són sorprenents, però lògics. Però els teus títols són molt vanitosos. *Molen* molt. A veure: d'aquest, sí que en tinc dubtes. Saps què em falla, a mi? Jo li trauria això".

"No puc", assegura ell. "Per què? Hòstia, no cal, és que no cal", diu ella. "Ja ho sé", diu ell. "T'ho juro que aquest tros, no el puc treure. No sé per què, però no el puc treure". "Però mira -hi insisteix ella- això que dius aquí ja ho sabem. És que ja ho sabem, co...! Ja ho sabem. El mates. No cal justificar-ho. M'ha sabut greu i tot, mira".

"Però necessito aquesta reacció", insisteix ell. "Per què?", fa ella. "Perquè la necessito", hi torna ell.

La discussió s'allarga, sense pacte. Però sempre hi ha temes nous.

Una frase, per exemple. La frase "Al final se queda dormido en un taburete". A la noia, no li fa el pes: "No dic que estigui malament. Només que em sorprèn que quedi dormit". Frase a frase, detall a detall, conte a conte, el dinar s'ha convertit en una classe més per a l'autor dels contes. Està a l'atur. Ha tingut feines diverses. Té EGB, i uns cursos de FP, i prou. No li agradava d'estudiar. A l'Aula de Lletres, on no demanen estudis per a entrar-hi, ha trobat el seu lloc. I, com tots els alumnes de novel·la, ha trobat que hi aprèn moltíssim.

Dalt, Joan Rendé, amb els seus tres alumnes de quart curs de redacció de novel·la. Les classes es fan al voltant de la taula d'una sala. A sota, el bar de l'escola privada. Aquí continuen moltes de les discussions plantejades pels treballs creatius dels alumnes.

Lluís Bonada